**četrtek, 20. maj 2021**

P9_TA(2021)0261

# Digitalna prihodnost Evrope: enotni digitalni trg in uporaba umetne inteligence za evropske potrošnike

**Resolucija Evropskega parlamenta z dne 20. maja 2021 o oblikovanju digitalne prihodnosti Evrope: odprava ovir za delovanje enotnega digitalnega trga in izboljšana uporaba umetne inteligence za evropske potrošnike (2020/2216(INI))**

(2022/C 15/22)

*Evropski parlament*,

— ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 19. februarja 2020 o oblikovanju digitalne prihodnosti Evrope (COM(2020)0067),

— ob upoštevanju bele knjige Komisije z dne 19. februarja 2020 o umetni inteligenci – evropski pristop k odličnosti in zaupanju (COM(2020)0065),

— ob upoštevanju poročila Komisije z dne 19. februarja 2020 o vprašanjih varnosti in odgovornosti, ki jih sprožajo umetna inteligenca, internet stvari in robotika (COM(2020)0064),

— ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 10. marca 2020 o prepoznavanju in odpravi ovir za enotni trg (COM(2020)0093),

— ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 10. marca 2020 o dolgoročnem akcijskem načrtu za boljše izvajanje in uveljavljanje pravil enotnega trga (COM(2020)0094),

— ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 13. novembra 2020 o novi agendi za potrošnike – krepitev odpornosti potrošnikov za trajnostno okrevanje (COM(2020)0696),

— ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 25. aprila 2018 o umetni inteligenci za Evropo (COM(2018)0237),

— ob upoštevanju delovnega dokumenta iz februarja 2020 o oblikovanju digitalne preobrazbe v Evropi, ki ga je za Komisijo pripravilo podjetje *McKinsey & Company* ([1]),

— ob upoštevanju poročil o indeksu digitalnega gospodarstva in družbe (DESI) iz leta 2020 in rezultatov posebne raziskave Eurobarometra z naslovom *Attitudes towards the impact of digitalisation on daily lives* (Odnos do vpliva digitalizacije na vsakdanje življenje) ([2]),

— ob upoštevanju sklepov Sveta z dne 9. junija 2020 o oblikovanju digitalne prihodnosti Evrope,

— ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 19. februarja 2020 o evropski strategiji za podatke (COM(2020)0066),

— ob upoštevanju Direktive 2000/31/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 8. junija 2000 o nekaterih pravnih vidikih storitev informacijske družbe, zlasti elektronskega poslovanja na notranjem trgu (Direktiva o elektronskem poslovanju) ([3]),

— ob upoštevanju Direktive 2001/95/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 3. decembra 2001 o splošni varnosti proizvodov ([4]),

([1]) https://ec.europa.eu/newsroom/dae/document.cfm?doc_id=64962
([2]) https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2228
([3]) UL L 178, 17.7.2000, str. 1.
([4]) UL L 11, 15.1.2002, str. 4.

— ob upoštevanju Direktive 2002/58/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. julija 2002 o obdelavi osebnih podatkov in varstvu zasebnosti na področju elektronskih komunikacij (Direktiva o zasebnosti in elektronskih komunikacijah) ([5]),

— ob upoštevanju Direktive 2005/29/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. maja 2005 o nepoštenih poslovnih praksah podjetij v razmerju do potrošnikov na notranjem trgu ter o spremembi Direktive Sveta 84/450/EGS, direktiv Evropskega parlamenta in Sveta 97/7/ES, 98/27/ES in 2002/65/ES ter Uredbe (ES) št. 2006/2004 Evropskega parlamenta in Sveta (Direktiva o nepoštenih poslovnih praksah) ([6]),

— ob upoštevanju Direktive 2006/123/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. decembra 2006 o storitvah na notranjem trgu ([7]),

— ob upoštevanju Direktive 2011/83/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. oktobra 2011 o pravicah potrošnikov, spremembi Direktive Sveta 93/13/EGS in Direktive 1999/44/ES Evropskega parlamenta in Sveta ter razveljavitvi Direktive Sveta 85/577/EGS in Direktive 97/7/ES Evropskega parlamenta in Sveta ([8]),

— ob upoštevanju Uredbe (EU) 2016/679 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. aprila 2016 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov in o prostem pretoku takih podatkov ter o razveljavitvi Direktive 95/46/ES (Splošna uredba o varstvu podatkov) ([9]),

— ob upoštevanju svoje resolucije z dne 19. januarja 2016 z naslovom Aktu za enotni digitalni trg naprotí ([10]),

— ob upoštevanju Uredbe (EU) 2018/302 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 28. februarja 2018 o naslovitvi neupravičenega geografskega blokiranja in drugih oblik diskriminacije na podlagi državljanstva, kraja prebivališča ali kraja sedeža strank na notranjem trgu ter o spremembi uredb (ES) št. 2006/2004 in (EU) 2017/2394 ter Direktive 2009/22/ES ([11]),

— ob upoštevanju Uredbe (EU) 2018/1724 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 2. oktobra 2018 o vzpostavitvi enotnega digitalnega portala za zagotavljanje dostopa do informacij, do postopkov ter do storitev za pomoč in reševanje težav ter o spremembi Uredbe (EU) št. 1024/2012 ([12]),

— ob upoštevanju Direktive (EU) 2019/2161 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. novembra 2019 o spremembi Direktive Sveta 93/13/EGS in direktiv 98/6/ES, 2005/29/ES ter 2011/83/EU Evropskega parlamenta in Sveta zaradi boljšega izvrševanja in posodobitve pravil Unije o varstvu potrošnikov ([13]),

— ob upoštevanju Direktive (EU) 2019/882 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. aprila 2019 o zahtevah glede dostopnosti za proizvode in storitve ([14]),

— ob upoštevanju Direktive (EU) 2019/790 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. aprila 2019 o avtorski in sorodnih pravicah na enotnem digitalnem trgu in spremembi direktiv 96/9/ES in 2001/29/ES ([15]),

— ob upoštevanju Uredbe (EU) 2019/1150 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. junija 2019 o spodbujanju pravičnosti in preglednosti za poslovne uporabnike spletnih posredniških storitev ([16]),

---

([5]) UL L 201, 31.7.2002, str. 37.
([6]) UL L 149, 11.6.2005, str. 22.
([7]) UL L 376, 27.12.2006, str. 36.
([8]) UL L 304, 22.11.2011, str. 64.
([9]) UL L 119, 4.5.2016, str. 1.
([10]) UL C 11, 12.1.2018, str. 55.
([11]) UL L 60 I, 2.3.2018, str. 1.
([12]) UL L 295, 21.11.2018, str. 1.
([13]) UL L 328, 18.12.2019, str. 7.
([14]) UL L 151, 7.6.2019, str. 70.
([15]) UL L 130, 17.5.2019, str. 92.
([16]) UL L 186, 11.7.2019, str. 57.

**četrtek, 20. maj 2021**

— ob upoštevanju svoje resolucije z dne 12. februarja 2020 o avtomatiziranem sprejemanju odločitev: zagotavljanje varstva potrošnikov ter prostega pretoka blaga in storitev ([17]),

— ob upoštevanju svoje resolucije z dne 20. oktobra 2020 s priporočili Komisiji o aktu o digitalnih storitvah: izboljšanje delovanja enotnega trga ([18]),

— ob upoštevanju svoje resolucije z dne 20. oktobra 2020 o pravicah intelektualne lastnine pri razvoju tehnologije umetne inteligence ([19]),

— ob upoštevanju svoje resolucije z dne 20. oktobra 2020 s priporočili Komisiji o okviru za etične vidike umetne inteligence, robotike in sorodne tehnologije ([20]),

— ob upoštevanju svoje resolucije z dne 20. oktobra 2020 s priporočili Komisiji o ureditvi civilne odgovornosti za področje umetne inteligence ([21]),

— ob upoštevanju svoje resolucije z dne 20. januarja 2021 o krepitvi enotnega trga: prihodnost prostega pretoka storitev ([22]),

— ob upoštevanju člena 54 Poslovnika,

— ob upoštevanju mnenj Odbora za mednarodno trgovino, Odbora za industrijo, raziskave in energetiko, Odbora za promet in turizem, Odbora za kulturo in izobraževanje, Odbora za pravne zadeve, Odbora za državljanske svoboščine, pravosodje in notranje zadeve, Odbora za zaposlovanje in socialne zadeve, Odbora za kmetijstvo in razvoj podeželja ter Odbora za pravice žensk in enakost spolov,

— ob upoštevanju poročila Odbora za notranji trg in varstvo potrošnikov (A9-0149/2021),

A. ker na digitalnem enotnem trgu še vedno obstajajo ovire, ki jih je treba odpraviti, da bi lahko v celoti izkoristili njegov potencial, in ker je treba, če naj bo uspešen, ubrati skupen pristop EU, ki bo osredotočen na človeka;

B. ker lahko digitalizacija zagotovi veliko večjo vrednost celotnega enotnega trga in je pomembna tako za evropske potrošnike kot za tradicionalne in netradicionalne sektorje, poleg tega pa je lahko tudi konkurenčna prednost na svetovnem trgu;

C. ker so tradicionalni trgi zaradi digitalnega enotnega trga pred vrsto izzivov in ker je treba spoštovati načelo, da je to, kar je nezakonito zunaj spleta, nezakonito tudi v spletu;

D. ker za umetno inteligenco do določene mere že veljajo zakonske zahteve;

E. ker je treba krepiti zaupanje javnosti v umetno inteligenco, tako da se v zvezi z njo vedno vključijo zahteve za dosledno spoštovanje temeljnih pravic, varstvo potrošnikov, varstvo in varnost podatkov ter spodbujajo inovacije v Evropi;

F. ker je kmetijstvo v beli knjigi o umetni inteligenci priznano kot eden od sektorjev, v katerih lahko umetna inteligenca poveča učinkovitost, in ker je eden od splošnih ciljev prihodnje skupne kmetijske politike spodbujati pametno kmetovanje; ker lahko raziskave o umetni inteligenci in njena uporaba v kmetijstvu in živinoreji povečajo privlačnost kmetijskega sektorja za mlade ter izboljšajo kmetijsko proizvodnjo na območjih z naravnimi omejitvami, pa tudi dobrobit živali in produktivnost; ker je namen strategije „od vil do vilic“ in strategije za biotsko raznovrstnost kmetom pomagati pri pridelovanju kakovostnih pridelkov ter pri zmanjšanju izgub hranil ter uporabe pesticidov in gnojil do leta 2030;

G. ker so za digitalni prehod potrebne večje naložbe v ključne omogočitvene dejavnike digitalnega gospodarstva ter usklajevanje z ukrepi za spodbujanje zelenega prehoda;

---

([17]) Sprejeta besedila, P9_TA(2020)0032.
([18]) Sprejeta besedila, P9_TA(2020)0272.
([19]) Sprejeta besedila, P9_TA(2020)0277.
([20]) Sprejeta besedila, P9_TA(2020)0275.
([21]) Sprejeta besedila, P9_TA(2020)0276.
([22]) Sprejeta besedila, P9_TA(2021)0007.

H. ker umetna inteligenca nudi številne koristi, a prinaša tudi nekatera tveganja;

I. ker so države članice in institucije EU v skladu z Listino Evropske unije o temeljnih pravicah in Evropsko konvencijo o človekovih pravicah dolžne preprečiti, da bi se z uporabo novih in nastajajočih tehnologij neupravičeno omejevale pravice posameznikov do zasebnosti, varstva podatkov, svobodnega izražanja in zbiranja, nediskriminacije in dostojanstva ter druge temeljne pravice;

J. ker uporaba umetne inteligence prinaša tudi tveganja in vzbuja pomisleke glede etike, obsega in preglednosti pri zbiranju, uporabi in razširjanju osebnih podatkov;

***Prvi del: odprava ovir za delovanje digitalnega enotnega trga***

1. meni, da bi morala digitalna politika EU vzpostaviti in podpirati ključne temelje, potrebne za zagotovitev, da bosta evropski javni in zasebni sektor vodilna v svetu na področju zaupanja vrednih digitalnih inovacij, osredotočenih na človeka; meni, da je digitalni enotni trg eden od teh temeljev in da je namenjen zagotavljanju, da se bo potencial novih tehnologij v celoti izkoristil, tako da bodo odpravljene neupravičene nacionalne ovire in vzpostavljena pravna jasnost za potrošnike in podjetja, kar bo prineslo koristi evropskim državljanom in povečalo konkurenco; meni, da lahko k dosegi tega rezultata prispeva bolje organiziran in skupen evropski pristop k povezovanju in usklajevanju trgov; je prepričan, da so za uresničitev tega cilja potrebni dodatni ukrepi na ravni držav članic in EU;

2. poudarja, kako pomembno je, da digitalni enotni trg v celoti deluje, da bodo lahko imeli potrošniki in podjetja od njega koristi, ter poziva, naj se malim in srednjim podjetjem pomaga pri njihovi digitalni preobrazbi, ter pričakuje, da bo Komisija pred predložitvijo zakonodaje preverila njeno ustreznost za mala in srednja podjetja;

3. meni, da mora biti pristop EU k digitalizaciji popolnoma v skladu z načeli spoštovanja temeljnih pravic, varstva potrošnikov, tehnološke in omrežne nevtralnosti in pravili o varstvu podatkov ter načeloma inkluzivnosti in nediskriminacije;

4. meni, da lahko digitalizacija in nastajajoče tehnologije, kot je umetna inteligenca, pomagajo uresničiti cilje industrijske strategije EU in zelenega dogovora ter premostiti nekatere težave, ki so posledica pandemije covida-19; poleg tega meni, da bi lahko sinergijski pristop politike k zelenemu dogovoru, industrijski strategiji in digitalizaciji pomagal izpolniti njihove cilje, hkrati pa bi tlakoval pot za vodilni položaj EU na področju tehnologije; želi poudariti, da se lahko z digitalnimi rešitvami, na primer z delom na daljavo in aplikacijami umetne inteligence, spodbuja vključevanje invalidov na digitalni enotni trg; meni, da je pandemija covida-19 tudi priložnost za pospešitev digitalizacije in da mora biti digitalna preobrazba v splošnem javnem interesu; meni, da bi lahko digitalna preobrazba pomagala zadostiti potrebam mestnih, podeželskih in izoliranih regij v EU;

5. je seznanjen s potencialom, ki ga nove tehnologije nudijo v zvezi s prehodom na krožno in trajnostno gospodarstvo, saj omogočajo uporabo krožnih poslovnih modelov, podpirajo energijsko učinkovitost sistemov za obdelavo in shranjevanje podatkov ter prispevajo k bolj trajnostnim vrednostnim verigam in optimizirajo rabo virov;

6. poziva Komisijo, naj spodbuja in podpira, da se pri izvajanju zelenega dogovora uporabljajo in razvijajo trajnostne tehnologije, med drugim tako, da oceni, kako izmenjava podatkov in infrastruktura, potrebna za trajnostni digitalni prehod, vplivata na okolje;

7. poudarja, da bosta omogočanje izmenjave bistvenih in točno določenih naborov podatkov in dostop do njih ključna, če naj se potencial zelenega dogovora v celoti izkoristi; poziva Komisijo, naj določi, kateri nabori podatkov so bistveni v ta namen;

8. meni, da bi bilo treba odpraviti prakse, ki spodkopavajo pravice potrošnikov, varstvo podatkov in pravice delavcev;

9. poudarja, da bi morala Komisija za zakonodajo uporabiti uravnotežen, v prihodnost usmerjen in z dokazi podprt pristop, ki bo temeljil na načelu subsidiarnosti in ustvaril digitalni enotni trg, ki bo zagotavljal konkurenčne, poštene, dostopne, tehnološko nevtralne, inovacijam in potrošnikom prijazne, na človeka osredotočene in zanesljive storitve ter bo gradil varno podatkovno družbo in gospodarstvo;

10. poudarja, da je treba pri obdavčevanju digitalnega in tradicionalnega gospodarstva ustvariti enake konkurenčne pogoje, in sicer z dosego dogovora glede tega, kje se vrednost ustvarja;

11. izpostavlja, da bi lahko mala in srednja podjetja ter drugi gospodarski akterji, kadar je to ustrezno, imeli koristi od uporabe modelov sodelovanja, kot sta odprtokodna in odprta programska oprema, odvisno od različnih situacij ali okoliščin, ob upoštevanju morebitnih prednosti, kibernetske varnosti, zasebnosti in varstva podatkov ter brez poseganja v veljavno zakonodajo; meni, da lahko to prispeva k doseganju strateške neodvisnosti Evrope na digitalnem področju;

12. poziva Komisijo, naj pri prihodnjih zakonodajnih predlogih upošteva svoja vodilna načela in prepreči razdrobljenost digitalnega enotnega trga, odpravi morebitne obstoječe neupravičene ovire in nepotrebne upravne zahteve, podpre inovacije, zlasti v korist malih in srednjih podjetij, ter da ustrezne spodbude za zagotavljanje enakih konkurenčnih pogojev in enakega dostopa do naložbenih priložnosti;

13. poziva Komisijo, naj poskrbi, da se bodo veljavne in morebitne nove zakonske zahteve izvajale učinkovito in uspešno; meni, da mora biti čezmejno in medsektorsko izvajanje učinkovito ter da je treba pri tem okrepiti sodelovanje med organi in upoštevati strokovno znanje in ustrezne pristojnosti posameznega organa; meni, da bi morala Komisija vzpostaviti vodilni okvir, da bodo morebitne nove regulativne zahteve na področju umetne inteligence ali s tem povezanih področjih skladne;

14. poziva Komisijo, naj si v tesnem usklajevanju z državami članicami in deležniki prizadeva za inovacijam in potrošnikom prijazno regulativno okolje ter evropskemu digitalnemu gospodarstvu nudi večjo finančno in institucionalno podporo, med drugim z naslednjimi ukrepi: vlaganje v izobraževanje, raziskave in razvoj, podpiranje inovacij v Evropi, zagotavljanje večjega in širšega dostopa do lahko berljivih, interoperabilnih in visokokakovostnih industrijskih in javnih informacij, vzpostavitev digitalne infrastrukture, krepitev splošne razpoložljivosti digitalnih znanj in spretnosti med prebivalstvom, spodbujanje dosege vodilnega položaja na področju tehnologije v poslovnem okolju ter oblikovanje sorazmernega in usklajenega regulativnega okolja;

15. meni, da imajo lahko pametni sistemi javnega naročanja, kot je evropska platforma GovTech, pomembno vlogo pri podpiranju digitalnega razvoja po vsej EU;

16. meni, da so nujne obsežne naložbe in javno-zasebno sodelovanje na področju umetne inteligence in drugih ključnih novih tehnologij; glede na to, da programi financiranja EU temeljijo na načelih učinkovitosti, preglednosti in inkluzivnosti, pozdravlja, da se uporabljajo v podporo digitalizaciji naše družbe in industrije; poziva, naj se sredstva iz različnih virov usklajeno izvršujejo za čim večjo sinergijo med programi; predlaga, naj se sredstva strateško prednostno namenjajo za izgradnjo potrebne digitalne infrastrukture; poziva, naj se naložbe z instrumentom *NextGenerationEU* ter javnim in zasebnim financiranjem povečajo na raven, ki bo odražala ambicijo EU, da postane vodilna svetovna sila na področju tehnologije, okrepi svoje raziskave in znanje ter za vse v družbi v celoti izkoristi prednosti digitalizacije;

17. meni, da umetna inteligenca pomeni še poseben izziv za mala in srednja podjetja in da lahko po nepotrebnem kompleksne regulativne zahteve nesorazmerno vplivajo na njihovo konkurenčnost; poudarja, da bi moral prehod na rešitve, ki temeljijo na umetni inteligenci, tem podjetjem koristiti, sprejetje nove zakonodaje o njeni uporabi pa ne bi smelo privesti do neupravičenih upravnih bremen, ki bi lahko ogrozila njihovo konkurenčnost na trgu;

18. poziva Komisijo, naj zagotovi širše usklajevanje naložb v načrtu za okrevanje *NextGenerationEU*; poziva Komisijo, naj v okviru tega načrta predlaga konkretne ukrepe v podporo tehnologijam in infrastrukturi z velikim učinkom v EU, kot so umetna inteligenca, visokozmogljivostno in kvantno računalništvo, infrastruktura za računalništvo v oblaku, platforme, pametna mesta, 5G in optična infrastruktura;

19. opozarja, da so mala in srednja podjetja hrbtenica evropskega gospodarstva in da za uspešen digitalni prehod potrebujejo posebno podporo iz programov financiranja EU; poziva Komisijo in države članice, naj zagonskim ter mikro-, malim in srednjim podjetjem prek programa za enotni trg, vozlišč za digitalne inovacije ter mehanizma za okrevanje in odpornost bolj pomagajo pri razvoju in uporabi digitalnih tehnologij, da bi digitalno preobrazbo še pospešili in da bodo tako lahko v celoti razvila svoj digitalni potencial in konkurenčnost za rast in ustvarjanje delovnih mest v Evropi;

20. ugotavlja, da je v EU v primerjavi z drugimi trgi veliko premalo tveganega in semenskega kapitala ter zasebnega lastniškega kapitala; meni, da evropska zagonska podjetja za svojo širitev zaradi tega pogosto uporabijo trge tretjih držav, namesto da bi se širila v EU; meni, da širše evropsko gospodarstvo zato toliko prelitih koristi od podjetij, ustanovljenih v Evropi, ne more izkoristiti; poudarja, da imajo javni organi trenutno nesorazmerno veliko vlogo pri financiranju inovacij in raziskav ter da med državami članicami obstajajo občutne razlike, kar zadeva ekosisteme za zagonska podjetja in razpoložljivo financiranje; poziva Komisijo in države članice, naj predlagajo celovit evropski pristop, da bi povečale število virov kapitala za naložbe v tehnologije v EU, vključno s pobudami za naložbe poslovnih angelov v obliki vodilnih akterjev v evropskem zasebnem sektorju, poleg tega pa naj zagotovijo, da bosta za evropska in zagonska podjetja na voljo tvegani in semenski kapital;

21. poudarja, da so programi za digitalno Evropo, Obzorje Evropa in za povezovanje Evrope nepogrešljivi kot gonilo digitalne preobrazbe Evrope in da bi morali biti ustrezno financirani; poziva Komisijo, naj poskrbi za to, da se bodo lahko ti programi čim prej začeli uporabljati; opozarja, da morajo države članice spoštovati svojo zavezo iz strategije Evropa 2020, da bodo 3 % svojega BDP vložile v raziskave in razvoj;

22. poziva Komisijo, naj si prizadeva, da bo EU v procesu sprejemanja in standardizacije novih tehnologij prevzela vodilno vlogo in tako lahko zagotovila, da bo umetna inteligenca osredotočena na človeka in v skladu z evropskimi vrednotami, temeljnimi pravicami in standardi; poudarja, da je treba pri določanju svetovnih standardov sodelovati z organizacijami za standardizacijo, industrijo in tudi mednarodnimi partnerji, saj se vodilni položaj in razvoj na področju tehnologije dosegata v svetovnem kontekstu; meni, da lahko uporaba dogovorov z delavnic Evropskega odbora za standardizacijo za posebna področja, kot so umetna inteligenca ter nove in nastajajoče tehnologije, prispeva k učinkovitejšemu oblikovanju usklajenih standardov;

23. podpira cilj Komisije, da bi za okrepitev evropskega gospodarstva povečala razpoložljivost in izmenjavo neosebnih podatkov; meni, da bi bilo treba pri uresničevanju tega cilja upoštevati tveganja, povezana z večjim dostopom do neosebnih podatkov, kot je deanonimizacija;

24. meni, da so potrebne spodbude za izboljšanje dostopa malih in srednjih podjetij do podatkov, in poziva k spodbudam, ki bi jim omogočile, da ob upoštevanju vseh potrebnih zaščitnih ukrepov iz Uredbe (EU) 2016/679 in pravnega okvira za pravice intelektualne lastnine prostovoljno in vzajemno koristno dostopajo do neosebnih podatkov drugih zasebnih deležnikov;

25. ugotavlja, da javna podjetja pri izvajanju javnih storitev ali javnih naročil ustvarijo, zberejo in obdelajo znatno količino neosebnih podatkov, kar je velike vrednosti za njihovo komercialno ponovno uporabo in koristno za družbo; spodbuja Komisijo in države članice, naj zagotovijo širši dostop do teh podatkov za njihovo ponovno uporabo v splošnem interesu, da se doseže napredek v zvezi s cilji direktive o odprtih podatkih;

26. želi spomniti, da potrebujemo podatkovno gospodarstvo, ki bo kot eden ključnih omogočitvenih dejavnikov digitalizacije ustrezalo celotni EU; meni, da bi lahko visoka raven varstva podatkov za zaupanja vredno umetno inteligenco prispevala k večjemu zaupanju potrošnikov; nadalje meni, da je pomembno, da EU s pomočjo jasnih in uravnoteženih pravil, med drugim o pravicah intelektualne lastnine, poskrbi za visoko raven nadzora strank in, kadar je to ustrezno, potrošnikov nad lastnimi podatki in istočasno zagotavlja najvišje standarde varstva osebnih podatkov, a hkrati verjame, da je bistveno ohraniti odprtost do tretjih držav in da je čezmejni prosti pretok neosebnih podatkov pomemben;

27. je seznanjen z aktom o digitalnih storitvah in aktom o digitalnih trgih in meni, da bi morala prispevati k podpiranju inovacij, zagotavljanju visoke ravni varstva potrošnikov in izboljševanju pravic uporabnikov, njihovega zaupanja in njihove varnosti v spletu; poudarja, da je treba zagotoviti, da bo evropski trg ostal aktiven in visokokonkurenčen;

28. poudarja, da bi moralo imeti varstvo potrošnikov v aktu o digitalnih storitvah pomembno vlogo, in je prepričan, da bi se z večjo preglednostjo in potrebno skrbnostjo na spletnih tržnicah povečala varnost proizvodov in s tem okrepilo zaupanje potrošnikov v spletne tržnice;

29. zato poudarja, da bi bilo treba na podlagi načela sorazmernosti jasno opredeliti odgovornost spletnih tržnic; izpostavlja, da bi bilo treba pojasniti, da so platforme za gostovanje vsebin odgovorne za blago, ki se prodaja ali oglašuje na njih, da bi odpravili pravno vrzel, ki kupcem onemogoča, da bi dosegli zadoščenje, do katerega so upravičeni v skladu z zakonom ali s pogodbo o dobavi blaga, na primer zato, ker ne morejo ugotoviti, kdo je prvotni prodajalec (načelo poznavanja poslovnih strank);

30. pozdravlja novo agendo za potrošnike, ki jo je predlagala Komisija, in Komisijo spodbuja, naj po potrebi posodobi zakonodajo o varstvu potrošnikov, da bodo bolje upoštevani učinki novih tehnologij in morebitna škoda, ki jo lahko povzročijo potrošnikom, zlasti najbolj ranljivim skupinam in ob upoštevanju učinka pandemije covida-19; meni, da bi morali imeti evropski potrošniki možnost, da dejavno sodelujejo pri digitalnem prehodu, in da sta zaupanje potrošnikov in njihovo sprejemanje digitalnih tehnologij zagotovljena samo, če se njihove pravice varujejo v vseh okoliščinah;

31. opozarja, da neupravičeno geografsko blokiranje spletnih storitev pomeni veliko oviro za enotni trg in neupravičeno diskriminacijo med evropskimi potrošniki; je seznanjen s prvim kratkoročnim pregledom uredbe o geografskem blokiranju, ki ga je opravila Komisija, in jo poziva, naj to preučevanje nadaljuje in začne dialog z deležniki, da bi omogočila kroženje kakovostnih vsebin po vsej EU, saj je povpraševanje po čezmejnem dostopu do avdiovizualnih storitev vse večje;

32. ponovno opozarja na temeljni pravici EU do zasebnosti in varstva osebnih podatkov, vključno z izrecno informirano privolitvijo, kot je določena v splošni uredbi o varstvu podatkov; poudarja, da bi morala privolitev temeljiti na razumljivih in lahko dostopnih informacijah o tem, kako se bodo osebni podatki uporabljali in obdelovali, to pa bi bilo treba upoštevati tudi pri uporabi algoritmov;

33. pozdravlja novo strategijo EU za kibernetsko varnost v digitalnem desetletju, ki je nepogrešljiva za to, da se v zvezi z digitalno preobrazbo pridobi zaupanje državljanov in v celoti izkoristijo njene inovacije, povezljivost in avtomatizacija, hkrati pa zagotavlja spoštovanje temeljnih pravic, ter poziva, naj se ukrepi, določeni v njej, začnejo učinkovito in hitro izvajati;

34. poziva države članice, naj nemudoma začnejo izvajati evropski akt o dostopnosti, da bodo učinkovito odpravile ovire za invalidne državljane in zagotovile, da so jim na voljo dostopne digitalne storitve in da so pogoji, pod katerimi se opravljajo, ustrezni, da se tako vzpostavi popolnoma vključujoč in dostopen enotni digitalni trg, na katerem bosta zagotovljena enaka obravnava in vključevanje invalidov; spodbuja države članice, naj razširijo uporabo direktive o dostopnosti spletišč in mobilnih aplikacij organov javnega sektorja na področja, ki so dostopna za javno uporabo, zlasti v zdravstvenem in prometnem sektorju ter sektorju telekomunikacij in poštnih storitev ([23]);

***Drugi del: izboljšana uporaba umetne inteligence za evropske potrošnike***

35. močno verjame, da ima umetna inteligenca, če je razvita v skladu z veljavno zakonodajo, potencial za izboljšanje nekaterih področij za evropske državljane ter lahko ponudi druge znatne prednosti in koristi za gospodarstvo, varnost, zaščito, izobraževanje, zdravstvo, promet in okolje; meni, da je treba zagotoviti varnost, zaščito, vključevanje, nediskriminacijo, dostopnost in pravičnost proizvodov in storitev, ki temeljijo na umetni inteligenci, zlasti za skupine potrošnikov, za katere šteje, da so v ranljivih situacijah, da ne bo nihče zapostavljen in da bodo koristi teh proizvodov in storitev na voljo vsej družbi;

36. priznava, da morajo Komisija, države članice, zasebni sektor, civilna družba in znanstvena skupnost učinkovito sodelovati, da bodo ustvarili ekosistem za varno in k človeku usmerjeno umetno inteligenco, ki bo koristna vsej družbi;

37. ugotavlja, da ima umetna inteligenca dober potencial, hkrati pa lahko pomeni tudi velika tveganja zaradi težav, kot sta pristranskost in nepreglednost; meni, da se lahko ta tveganja razkrijejo v specifičnih okoliščinah in uporabah umetne inteligence; poziva, naj bodo postopki sledljivosti sistemov, ki temeljijo na umetni inteligenci, pregledni in naj obstaja možnost pregleda, v primeru, ko pride do dokazane resne škode;

([23]) Direktiva (EU) 2016/2102 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. oktobra 2016 o dostopnosti spletišč in mobilnih aplikacij organov javnega sektorja (UL L 327, 2.12.2016, str. 1), uvodna izjava 34.

38. meni, da lahko poleg nekaterih preprek za razvoj, sprejemanje in učinkovito pravno urejanje digitalne tehnologije v EU tudi pomanjkanje zaupanja potrošnikov ovira, da bi bila umetna inteligenca široko sprejeta; opozarja, da državljani premalo razumejo procese, s katerimi napredni algoritemski sistemi in sistemi umetne inteligence sprejemajo odločitve;

39. se zaveda, da potrošniki v primeru nepravilnega delovanja proizvoda potrebujejo jasen in predvidljiv pravni okvir;

40. poziva Komisijo in države članice, naj nepretrgoma izboljšujejo tisti del javne uprave, ki bo odgovoren za izvajanje prihodnje zakonodaje o umetni inteligenci;

41. pozdravlja belo knjigo Komisije o umetni inteligenci in poziva Komisijo, naj razvije skupen regulativni okvir EU za umetno inteligenco, ki bo osredotočen na človeka, temeljil na tveganju, jasen in pripravljen na zahteve prihodnosti; meni, da je to potrebno za nadzor nad avtomatiziranimi sistemi odločanja in bi moralo dopolnjevati obstoječo zakonodajo, ki zadeva umetno inteligenco, ter zagotoviti, da je sorazmerna z ravnjo tveganja;

42. poudarja, da je treba zagotoviti ustrezno raven človeškega nadzora nad algoritemskim odločanjem ter ustrezne in učinkovite pritožbene mehanizme;

43. poudarja pomen opolnomočenja potrošnikov z osnovnim usposabljanjem ter znanji in spretnostmi o umetni inteligenci, kar bi jim omogočilo več koristi od teh tehnologij, hkrati pa bi se zaščitili pred morebitnimi nevarnostmi;

44. ugotavlja, da je sicer umetna inteligenca v različnem obsegu že vključena v veljavno evropsko zakonodajo, a odpira doslej še nerešena pravna vprašanja, ki zadevajo potrošnike, zato poziva Komisijo, naj objavi jasne smernice o delovanju in sinergiji med vso sedanjo veljavno zakonodajo in predlaganimi novimi ukrepi, da bi zapolnili obstoječe pravne vrzeli in vzpostavili sorazmeren in dosleden pravni okvir; meni, da je za okrepitev enotnega digitalnega trga potrebno sodelovanje med državami članicami;

45. poziva Komisijo in države članice, naj pri izvrševanju regulativnega okvira zagotovijo tesno sodelovanje, da bi preprečili razdrobljenost enotnega trga;

46. meni, da je umetna inteligenca hitro razvijajoča se tehnologija, za katero je potrebna učinkovita zakonodaja, ne zgolj smernice, na podlagi načel in sorazmernosti; verjame, da je treba v ta namen široko opredeliti umetno inteligenco, in tako regulativne ukrepe v različnih sektorjih ohraniti prožne in prilagodljive, da bi upoštevali prihodnji razvoj ter ustrezno obravnavali različne ravni tveganja uporabe umetne inteligence, ki bodo dodatno opredeljene v sektorskih okvirih; meni, da morajo prihodnje uredbe ustrezno upoštevati, do katere mere zaznanih praktičnih tveganj prihaja pri različnih načinih uporabe in uvedbe umetne inteligence;

47. poudarja, da uporaba algoritmov za samoučenje podjetjem omogoča celovit vpogled v potrošnikove osebne okoliščine in vedenjske vzorce; zato poziva Komisijo, naj celovito uredi tehnologije umetne inteligence, da bi prepovedala nepošteno uporabo ali zlorabo teh sistemov;

48. meni, da bi moral biti cilj regulativnega okvira za umetno inteligenco vzpostaviti notranji trg za zaupanja vredne in varne proizvode, aplikacije in storitve, podprte z umetno inteligenco, in da bi moral biti podlaga za to člen 114 Pogodbe o delovanju Evropske unije;

49. poudarja pravico potrošnikov do tega, da so ustrezno in pravočasno na lahko dostopen način obveščeni o obstoju in morebitnih izidih sistemov umetne inteligence ter o tem, kako je mogoče odločitve sistema preveriti, smiselno izpodbijati in popraviti;

50. poziva k določbi o obveznem obvestilu o tem, ali potrošniki komunicirajo s sistemom umetne inteligence;

51. meni, da sta razložljivost in preglednost bistvenega pomena za vzpostavitev in negovanje zaupanja uporabnikov v sisteme umetne inteligence; meni, da to pomeni, da morajo biti postopki pregledni, zmogljivosti in namen sistemov umetne inteligence je treba odprto sporočati, odločitve pa je treba prizadetim neposredno razložiti;

52. meni, da bi moral regulativni okvir podpirati razvoj zaupanja vrednih sistemov umetne inteligence in zagotavljati visoke standarde varstva potrošnikov, da bi okrepili zaupanje potrošnikov v proizvode, ki jih omogoča umetna inteligenca; meni, da je potrebno bolj postopno določanje tveganj in ustreznih pravnih zahtev in zaščitnih ukrepov pred škodo za potrošnike; meni tudi, da bi moral regulativni okvir zagotavljati preglednost, odgovornost, ustrezne zahteve jasno predstaviti potrošnikom in regulativnim organom ter razvijalce in uporabnike umetne inteligence proaktivno spodbujati k prevzemanju zaupanja vredne umetne inteligence;

53. poziva Komisijo, naj med organi držav članic spodbuja izmenjavo informacij o algoritemskih sistemih ter naj podpre oblikovanje skupnega razumevanja teh sistemov na enotnem trgu, tako da izda smernice, mnenja in strokovne nasvete;

54. meni, da bi moral ta okvir temeljiti na etičnem pristopu, osredotočenem na človeka in temelječem na temeljnih pravicah, in sicer v vseh fazah oblikovanja, razvoja in življenjskega cikla proizvodov umetne inteligence na podlagi ohranjanja temeljnih pravic in načel preglednosti, razložljivosti (kadar je to ustrezno) in odgovornosti ter pravic in obveznosti glede splošne uredbe o varstvu podatkov, vključno z najmanjšim obsegom podatkov, omejitvijo namena in privzetim in vgrajenim varstvom podatkov;

55. meni, da bi moralo biti področje uporabe novih regulativnih zahtev razdeljeno tako, da za aplikacije umetne inteligence v njihovem specifičnem kontekstu, ki štejejo za najbolj tvegane, veljajo najstrožje regulativne zahteve in nadzor, vključno z možnostjo prepovedi škodljivih in diskriminatornih praks; poziva Komisijo, naj razvije objektivno metodologijo za izračun tveganja škode, ki bo dopolnjevala veljavno zakonodajo o varstvu potrošnikov; meni, da pri tej metodologiji ne bi smel biti uporabljen omejevalen, binaren pristop, ki bi lahko hitro postal zastarel, in da bi se bilo treba namesto tega osredotočiti na kontekst, uporabo in posebno uporabo umetne inteligence;

56. poudarja, da bi morala standardizacija umetne inteligence v celotni EU spodbuditi inovacije in interoperabilnost ter zagotoviti visoko raven varstva potrošnikov; priznava, da sta kljub precejšnjemu številu obstoječih standardov potrebna nadaljnje spodbujanje in razvoj skupnih standardov za umetno inteligenco, na primer za sestavne dele in obsežne aplikacije;

57. meni, da bi lahko, ko bodo vzpostavljena jasna pravna pravila in mehanizmi izvrševanja, razmislili o vlogi prostovoljne zaupanja vredne oznake, pri tem pa je treba upoštevati, da je zaradi informacijske asimetrije, ki je neločljivo povezana s sistemi algoritemskega učenja, vloga sistemov označevanja zelo zapletena; meni, da bi lahko taka oznaka izboljšala preglednost tehnologije, ki temelji na umetni inteligenci; poudarja, da mora biti tak sistem označevanja razumljiv potrošnikom in zagotavljati merljive koristi glede ozaveščenosti potrošnikov s skladnimi aplikacijami umetne inteligence, da se bodo lahko v ozaveščeno odločali, sicer se v praksi ne bo ustrezno uveljavil;

58. je trdno prepričan, da morajo biti nove regulativne zahteve in ocene razumljive in izvedljive ter bi morale biti vključene v obstoječe sektorske zahteve, kadar je to mogoče, da bi bila upravna bremena sorazmerna;

59. poziva Komisijo in države članice, naj izkoristijo inovativna regulativna orodja, kot so regulativni peskovniki, skladno s previdnostnim načelom, da bi zagonskim in malim podjetjem pomagale zagotoviti jasne možnosti za širitev; meni, da lahko ta orodja pomagajo spodbuditi inovacije, če se uporabljajo v nadzorovanem okolju; poudarja, da bo oblikovanje usklajenega okolja za inovativno preizkušanje in potrjevanje proizvodov, ki temeljijo na tehnologijah, kot je umetna inteligenca, evropskim podjetjem omogočilo premagati razdrobljenost enotnega trga in izkoristiti potencial rasti po vsej EU;

60. opozarja, da je najučinkovitejši način za zmanjšanje pristranskosti, zagotavljanje kakovosti podatkovnih nizov, ki se uporabljajo za učenje sistemov umetne inteligence;

61. meni, da bi morala biti uporaba umetne inteligence, kadar je povezana z visokim tveganjem, omejena na določene namene, pri čemer bi bilo treba v celoti spoštovati veljavno pravo in obveznosti glede preglednosti; poudarja, da bo samo jasen in pravno varen zakonodajni okvir odločilen za zagotovitev varnosti in zaščite, varstva podatkov in potrošnikov, zaupanja in podpore javnosti v zvezi z nujnostjo in sorazmernostjo uvajanja tovrstnih tehnologij; poziva Komisijo, naj skrbno preuči, ali obstajajo primeri, razmere ali prakse določene uporabe, za katere bi bilo treba sprejeti posebne tehnične standarde, vključno z osnovnimi algoritmi; meni, da je v primeru sprejetja teh tehničnih standardov nujno, da jih glede na hitrost tehnološkega razvoja redno pregledujejo in ponovno ocenijo pristojni organi;

62. meni, da je lahko ustanovitev odborov za pregled proizvodov in storitev umetne inteligence v organizacijah in podjetjih za oceno potencialne koristi in škode, zlasti socialne škode, ki izvira iz zelo tveganih projektov umetne inteligence z velikim učinkom, uporabno orodje, s katerim bi lahko organizacije sprejemale odgovorne odločitve o proizvodih in storitvah umetne inteligence, zlasti kadar so udeleženi ustrezni deležniki;

63. poudarja pomen izobraževanja in raziskav na področju umetne inteligence; poudarja, da mora EU izgraditi svoje digitalne zmogljivosti, in sicer tako, da več ljudi spodbudi k temu, da se odločijo za poklicno pot v sektorjih, povezanih z IKT, ter tako, da usposobi več strokovnjakov za podatke s področja umetne inteligence, pa tudi strokovnjakov na povezanih novih področjih, kot so naložbe z uporabo umetne inteligence in varnost umetne inteligence; poziva k znatnim naložbam v evropsko mrežo centrov odličnosti za umetno inteligenco ter ustanovitvi vseevropskih univerzitetnih in raziskovalnih mrež, osredotočenih na umetno inteligenco; meni, da bi morala ta mreža prispevati h krepitvi izmenjave znanja o umetni inteligenci, podpirati talente, povezane z umetno inteligenco, v EU in privabljati nove talente, spodbujati sodelovanje med inovativnimi podjetji, visokim šolstvom, raziskovalnimi ustanovami in razvijalci umetne inteligence ter regulativnim organom zagotavljati specializirano usposabljanje in razvoj, da bi zagotovili ustrezno uporabo teh tehnologij in zaščitili evropske državljane pred potencialnimi tveganji in kršitvami njihovih temeljnih pravic; poleg tega poudarja, kako pomembni so ukrepi in informacijski kanali, ki malim in srednjim ter zagonskim podjetjem pomagajo, da se učinkovito digitalizirajo in napredujejo v „industrijo 5.0“; priznava, da se z izmenjavo in ponovno uporabo komponent aplikacij umetne inteligence povečujeta uporaba in uvajanje rešitev umetne inteligence; poudarja pomen temeljnih raziskav temeljev umetne inteligence; poudarja, da je treba omogočiti celovite raziskave vseh aplikacij in tehnologij umetne inteligence;

64. poziva k oceni učinka posledic digitalne vrzeli za ljudi ter h konkretnim ukrepom za njeno premostitev; poziva k ublažitvi negativnih učinkov z izobraževanjem, preusposabljanjem in izpopolnjevanjem; poudarja, da je treba zaradi prenizke zastopanosti žensk na področju naravoslovja, tehnologije, inženirstva in matematike ter v digitalnih podjetjih obravnavati razsežnost spola; meni, da bi bilo treba posebno pozornost nameniti programom za krepitev pismenosti na področju umetne inteligence;

65. poziva Komisijo, naj posodobi obstoječi okvir varnosti proizvodov in odgovornosti, da bodo obravnavani novi izzivi nastajajočih digitalnih tehnologij, kot je umetna inteligenca; ter jo poziva, naj med drugim posodobi direktivo o splošni varnosti proizvodov in direktivo o odgovornosti za proizvode, zlasti tako, da razmisli o spremembi pojma „dokaznega bremena“ za škodo, ki jo povzročijo nastajajoče digitalne tehnologije, v jasno opredeljenih primerih in po ustrezni oceni, ter o spremembi izrazov „proizvod“, „škoda“ in „napaka“, da bodo odražali kompleksnost nastajajočih tehnologij, tudi proizvodov, v katere so vključeni umetna inteligenca, internet stvari in robotika, samostojne programske opreme ter programske opreme ali posodobitev, ki vključujejo bistvene spremembe proizvoda, tako da gre dejansko za nov proizvod;

66. poudarja, da je treba razviti ustrezno povezljivost za uvedbo umetne inteligence ter katerekoli nove tehnologije, tudi v regijah, ki se soočajo z demografskimi ali gospodarskimi izzivi; poziva, naj se upošteva neenak dostop do tehnologije na podeželskih območjih, zlasti pri uporabi sredstev Unije za vzpostavitev omrežij 5G, da bi zmanjšali bele lise ter v korist infrastrukture za povezljivost na splošno; poziva k uvedbi komunikacijske strategije EU, ki bi državljanom EU zagotavljala zanesljive informacije, in kampanj za ozaveščanje o 5G;

67. poziva Komisijo, naj oceni razvoj in uporabo tehnologij razpršene evidence, vključno s tehnologijo blokovne verige, in sicer pametnih pogodb na enotnem digitalnem trgu, ter zagotovi smernice in razmisli o oblikovanju ustreznega pravnega okvira, da bi zagotovili pravno varnost za podjetja in potrošnike, zlasti glede zakonitosti, izvrševanja pametnih pogodb v čezmejnih primerih in po potrebi zahtev za overitev;

68. poziva, naj se večstranska pogajanja Svetovne trgovinske organizacije (STO) o e-trgovini zaključijo z uravnoteženim izidom; poziva Komisijo, naj temeljito oceni učinek klavzule o izvorni kodi, ki je predmet e-trgovinskih pogajanj v STO o prihodnji evropski zakonodaji na področju umetne inteligence, vključno z njenim učinkom na pravice potrošnikov, in naj v to oceno vključi Evropski parlament; obžaluje, da se utegnejo podjetja iz EU v digitalni trgovini zaradi pomanjkanja globalnih pravil soočati z netarifnimi ovirami, kot so neupravičeno geografsko blokiranje, lokalizacija podatkov in obvezne zahteve za prenos tehnologije; ugotavlja, da so te ovire še posebej težavne za mala in srednja podjetja; poudarja, da bi lahko z uvedbo svetovnih pravil na področju digitalne trgovine dodatno okrepili varstvo potrošnikov; podpira prizadevanja, da bi moratorij STO za elektronske prenose postal stalen, in poudarja, da je treba zagotoviti jasno opredelitev elektronskih prenosov; poziva, naj se dosledno izvajajo in širše sprejmejo sporazum STO o trgovini z izdelki informacijske tehnologije, njegova razširitev in referenčni dokument STO o telekomunikacijskih storitvah;

69. se strinja, da mora EU prevzeti vodilno vlogo v svetu na področju razvoja in uporabe umetne inteligence; poziva EU, naj še naprej sodeluje s partnerji, na primer z Organizacijo za gospodarsko sodelovanje in razvoj (OECD) in STO, pri določanju standardov na področju umetne inteligence, da bi zmanjšali trgovinske ovire in spodbudili zaupanja vredno umetno inteligenco v skladu z vrednotami EU; podpira sodelovanje za vzpostavitev mednarodnih pravil in druge oblike sodelovanja med državami OECD na področju digitalnega gospodarstva, vključno s svetovnim partnerstvom za umetno inteligenco; spodbuja EU, naj okrepi sodelovanje z OZN in mednarodnimi standardizacijskimi organi na tem področju; je seznanjen s sklenitvijo sporazuma o celovitem azijskem regionalnem gospodarskem partnerstvu, ki spodbuja najobsežnejše globalno gospodarsko povezovanje; meni, da bi morala EU spodbujati digitalna pravila, ki so v skladu z demokratičnimi načeli, človekovimi pravicami in trajnostnim razvojem, zato podpira predlog za ustanovitev sveta za trgovino in tehnologijo med EU in ZDA;

70. v zvezi s tem podpira pripravo čezatlantskega sporazuma o umetni inteligenci za oblikovanje močnejšega in širšega soglasja o načelih etične umetne inteligence ter upravljanja podatkov ter spodbujanje inovacij in izmenjave podatkov za razvoj umetne inteligence v okviru teh načel, ki bo spodbujal trgovino ter razvoj kompatibilnih pravil in standardov na področju digitalne trgovine ter zagotovil osrednjo vlogo EU pri določanju teh standardov; poudarja, da bi bilo treba v ta čezatlantski sporazum o umetni inteligenci vključiti tudi poglavje o varnosti ter varstvu podatkov uporabnikov in potrošnikov, da bi zagotovili zaščito pravil EU; poziva Komisijo, naj še naprej sodeluje z ZDA, Japonsko in drugimi enako mislečimi partnerji pri reformi pravil STO, med drugim o subvencijah, prisilnem prenosu tehnologij in podjetjih v državni lasti; poudarja, da so sporazumi EU oprosti trgovini pomembni pri spodbujanju interesov in vrednot podjetij, potrošnikov in delavcev EU v svetovnem digitalnem gospodarstvu, in meni, da dopolnjujejo konkurenčen enotni digitalni trg; meni, da je treba zlasti sodelovati z Združenim kraljestvom, ki ima pomembno vlogo v svetovnem digitalnem gospodarstvu;

71. poziva države članice, naj v svoje načrte za okrevanje vključijo projekte za digitalizacijo prometa; poudarja, da je treba zagotoviti stabilno in ustrezno financiranje postopka izgradnje prometne infrastrukture in infrastrukture IKT za inteligentne prometne sisteme, vključno z varno uvedbo omrežja 5G, razvojem omrežij 6G in prihodnjih brezžičnih omrežij, da bi omogočili razvoj polnega potenciala digitaliziranega prometa, ob tem pa zagotovili visoke standarde prometne varnosti; v zvezi s tem poudarja, da je treba razviti novo infrastrukturo ter nadgraditi obstoječo; poziva države članice, naj zagotovijo varno, odporno, visokokakovostno prometno infrastrukturo, ki bo olajšala uvajanje povezanih in avtomatiziranih storitev na področju mobilnosti; poudarja, da je treba pospešiti nadgradnjo ustrezne prometne in digitalne infrastrukture v vseevropskem prometnem omrežju (TEN-T); zato poziva Komisijo, naj pri reviziji uredbe o omrežju TEN-T in uredbe o koridorjih za železniški tovorni promet predlaga mehanizme, s katerimi bo to zagotovila;

72. poudarja, da ogromen potencial UI v prometnem sektorju in njeno sposobnost povečati avtomatizacijo cestnega, železniškega, vodnega in zračnega prometa; poudarja vlogo UI pri spodbujanju multimodalnosti in prehoda na druge oblike prevoza, pa tudi razvoja pametnih mest, in s tem izboljševanju potovalne izkušnje vseh državljanov z učinkovitejšim, varnejšim in okolju prijaznejšim prevozom, logistiko in prometnimi tokovi, kar bo skrajšalo potovanja, zmanjšalo prometne zamaške in škodljive emisije ter znižalo stroške; poudarja, da imajo sistemi, ki uporabljajo umetno inteligenco v prometnem sektorju, ogromen potencial za varnost v cestnem prometu in za doseganje ciljev, zastavljenih v viziji brez žrtev; poudarja, da bo UI prispevala k nadaljnjemu razvoju nemotene multimodalnosti v skladu s konceptom mobilnosti kot storitve; poziva Komisijo, naj preuči, kako bi olajšala uravnotežen razvoj mobilnosti kot storitve, zlasti na urbanih območjih;

73. pozdravlja dosežke Skupnega podjetja za razvoj nove generacije evropskega sistema upravljanja zračnega prometa (SESAR) ter poziva, naj se okrepijo raziskave in naložbe, da bi povečali potencial umetne inteligence v letalskem sektorju za potrošnike, in sicer z izboljšanjem trženja, prodaje, distribucije, postopkov določanja cen ter zemeljske oskrbe (varnostnih pregledov itd.) letalskih prevoznikov; ugotavlja, da je mogoče z umetno inteligenco razviti avtomatizirano plovbo v pomorskem prevozu na dolge in kratke razdalje ter po celinskih plovnih poteh in izboljšati pomorski nadzor v času, ko se povečuje ladijski promet; poziva k uvedbi umetne inteligence in višji ravni digitalizacije v velikem obsegu v vseh evropskih pristaniščih, da bi dosegli večjo učinkovitost in konkurenčnost, ter poudarja, da bodo imele digitalizacija, umetna inteligenca in robotika bistveno vlogo v turističnem sektorju, s čimer bodo prispevale k dolgoročni trajnostnosti industrije; ugotavlja, da so potrebni ustrezno financiranje in spodbude za turistična podjetja, zlasti za mikro-, mala in srednja podjetja, da bi lahko izkoristila prednosti digitalizacije in posodobila svojo ponudbo za potrošnike; ugotavlja, da bo to pomagalo spodbujati digitalni primat EU v trajnostnem turizmu z raziskavami in razvojem, skupnimi podjetji in javno-zasebnimi partnerstvi;

74. želi spomniti, da lahko umetna inteligenca povzroči pristransko obravnavo in s tem različne oblike diskriminacije na podlagi spola, rase, barve kože, etničnega ali socialnega porekla, genetskih značilnosti, jezika, vere ali prepričanja, političnih ali drugih stališč, pripadnosti narodnostni manjšini, premoženja, rojstva, invalidnosti, starosti ali spolne usmerjenosti; v zvezi s tem opozarja, da je treba popolnoma spoštovati pravice vseh in da pobude na področju umetne inteligence ne smejo dopuščati nobene oblike diskriminacije; poudarja, da lahko do te pristranske obravnave in diskriminacije privedejo pristranski nabori podatkov, ki so odraz obstoječe diskriminacije v družbi; nadalje poudarja, da je treba pri umetni inteligenci preprečiti pristransko obravnavanje, ki bi lahko privedlo do prepovedane diskriminacije, in onemogočiti širjenje diskriminirajočih procesov; poudarja, da je treba ta tveganja upoštevati že pri zasnovi tehnologij umetne inteligence in da je pomembno sodelovati s ponudniki umetne inteligence, če želimo odpraviti ukoreninjene vrzeli, ki omogočajo diskriminacijo; priporoča, naj ekipe, ki oblikujejo in razvijajo umetno inteligenco, odražajo raznolikost družbe;

75. poudarja, da morajo biti algoritmi pregledni, da bi v celoti zaščitili temeljne pravice; poudarja, da morajo zakonodajalci ob upoštevanju pomembnejših etičnih in pravnih posledic preučiti kompleksno vprašanje odgovornosti, zlasti odgovornosti za materialno škodo ali telesne poškodbe, in da bi morala biti za vse aplikacije umetne inteligence vedno odgovorna fizična ali pravna oseba;

76. poudarja, da mora umetna inteligenca postati široko dostopna kulturnim in ustvarjalnim sektorjem po vsej Evropi, da bi ohranili enake konkurenčne pogoje in lojalno konkurenco za vse deležnike in akterje v Evropi; poudarja potencial tehnologij umetne inteligence za kulturne in ustvarjalne sektorje, ki sega od boljšega upravljanja, obveščanja in vključevanja občinstva do asistiranega urejanja vsebin in prevrednotenja kulturnih arhivov, pa tudi asistiranega preverjanja dejstev in podatkovnega novinarstva; poudarja, da je treba nuditi priložnosti za učenje in usposabljanje, da bo lahko evropska družba razumela, kako se umetna inteligenca uporablja, ter njena potencialna tveganja in priložnosti; v zvezi s tem ponavlja svoje stališče, da je treba inovacije na področju umetne inteligence in robotike vključiti v izobraževalne načrte in programe usposabljanja; opozarja, da v poklicnem izobraževanju in usposabljanju vladajo posebne potrebe, kar zadeva umetno inteligenco, in poziva, naj se na evropski ravni uporabi sodelovalni pristop, da bi povečali potencial, ki ga ponuja umetna inteligenca v poklicnem izobraževanju in usposabljanju po vsej Evropi; poudarja, da je prenos direktive o avdiovizualnih medijskih storitvah ([24]) v nacionalno pravo bistvenega pomena za vzpostavitev resnično enotnega digitalnega trga, ki bo spodbujal kulturno raznolikost;

77. opozarja na nezadostno evropsko financiranje s tveganim kapitalom, nezadosten dostop do financiranja in nezadostno razpoložljivost podatkov ter nadalje priznava zunanje in notranje ovire pri uvajanju tehnologij umetne inteligence, zlasti za manj razvite sektorje ter mala in srednja podjetja; poziva k celovitemu pristopu v Uniji na podlagi spodbujanja podjetništva z vlagateljem prijaznimi ureditvami, da se obetavnim evropskim zagonskim podjetjem v vseh fazah rasti zagotovi dostop do finančnih sredstev; poziva k skupnim prizadevanjem za preprečevanje in odvračanje od odseljevanja mladih obetavnih evropskih podjetij, ki po vstopu na trg pogosto ne najdejo virov financiranja;

78. opozarja, da sedanja zakonodaja Unije ne določa obveznih zahtev glede kibernetske varnosti za izdelke in storitve na splošno; poziva k vključitvi bistvenih zahtev že v fazo zasnove (vgrajena varnost) in tudi k uporabi ustreznih standardov in postopkov kibernetske varnosti tako v življenjskem ciklu izdelkov in storitev kot v celotni dobavni verigi;

79. opozarja, da bo četrta industrijska revolucija med drugim odvisna od dostopa do surovin, kot so litij in redke zemlje, in da mora Unija zmanjšati svojo odvisnost od njihovega uvoza z omejevanjem absolutne porabe ter z lastnim okoljsko odgovornim rudarjenjem in krožnim gospodarstvom; meni, da bi lahko močnejša politika krožnega gospodarstva za digitalne naprave in polprevodnike hkrati prispevala k industrijski suverenosti Unije in preprečevanju negativnih učinkov rudarskih dejavnosti, povezanih s surovinami;

80. poziva k jasnejši strategiji za evropska vozlišča za digitalne inovacije, da bi se spodbudilo obsežno uvajanje novih tehnologij v malih in srednjih podjetjih, podjetjih s srednje veliko tržno kapitalizacijo in zagonskih podjetjih; poudarja, da bi morala mreža evropskih vozlišč za digitalne inovacije zagotoviti obsežno geografsko pokritost Evrope, tudi oddaljenih, podeželskih in otoških območij, ter začeti medsektorski dialog; poziva Komisijo, naj pripravi ambiciozno in celovito

([24]) Direktiva (EU) 2018/1808 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. novembra 2018 o spremembi Direktive 2010/13/EU o usklajevanju nekaterih zakonov in drugih predpisov držav članic o opravljanju avdiovizualnih medijskih storitev (Direktiva o avdiovizualnih medijskih storitvah) glede na spreminjajoče se tržne razmere (UL L 303, 28.11.2018, str. 69).

strategijo za podporo ustanavljanju in rasti zagonskih podjetij, da bi v 10 letih nastala nova generacija evropskih digitalnih samorogov, v tej strategiji pa bi bilo treba zlasti obravnavati ukrepe, kot so davčne spodbude za zagonska podjetja in novoustanovljena mala in srednja podjetja ter uvedba vizuma EU za zagonska podjetja;

81. pozdravlja novo strategijo Komisije za računalništvo v oblaku in evropsko pobudo za računalništvo v oblaku;

82. pozdravlja pozitivni učinek, ki ga lahko ima umetna inteligenca na evropske trge dela, na primer ustvarjanje delovnih mest, varnejša in bolj vključujoča delovna mesta, boj proti diskriminaciji pri zaposlovanju in plačilu ter spodbujanje boljšega usklajevanja znanj in spretnosti ter delovnih tokov, pod pogojem, da se obvladujejo tveganja in glede na digitalni napredek redno posodabljajo regulativni okviri;

83. poziva države članice, naj vlagajo v visokokakovostne, odzivne in vključujoče sisteme izobraževanja, poklicnega usposabljanja in vseživljenjskega učenja ter v politike preusposabljanja in izpopolnjevanja delavcev v panogah, na katere bi lahko umetna inteligenca močno negativno vplivala, tudi v kmetijstvu in gozdarstvu; poudarja, da je treba v zvezi s tem posebno pozornost nameniti vključevanju prikrajšanih skupin;

84. je seznanjen s tem razkorakom v znanju in spretnostih na evropskih trgih dela; pozdravlja, da je Komisija posodobila evropski program znanj in spretnosti in sprejela nov akcijski načrt za digitalno izobraževanje (2021–2027), ki bosta pripomogla, da se bodo delavci lahko dodatno izpopolnjevali in se usposobili za prihodnost sveta dela, ter pomagala reševati vprašanje prilagajanja in pridobivanja kvalifikacij in znanja za digitalni in zeleni prehod; poudarja, da morajo biti etični vidiki umetne inteligence in razvoj znanj in spretnosti za etične namene sestavni del vseh programov izobraževanja in usposabljanja za razvijalce in ljudi, ki pri delu uporabljajo umetno inteligenco; želi opozoriti, da se morajo razvijalci, programerji, nosilci odločanja in podjetja, ki se ukvarjajo z umetno inteligenco, zavedati svoje etične odgovornosti; poudarja, da lahko z dostopom do pravih veščin in znanja o umetni inteligenci premagamo digitalni razkorak v družbi in da bi morale rešitve umetne inteligence podpirati vključevanje ranljivih skupin na trg dela, na primer invalidov ali oseb, ki živijo na oddaljenih ali podeželskih območjih;

85. poudarja, da je enakost spolov temeljno načelo Evropske unije, kar bi se moralo odražati v vseh politikah EU; poziva, naj se prizna temeljna vloga žensk pri doseganju ciljev evropske digitalne strategije v skladu s cilji na področju enakosti spolov; želi opozoriti, da je udejstvovanje žensk v digitalnem gospodarstvu bistveno za oblikovanje cvetoče digitalne družbe in za spodbuditev digitalnega notranjega trga EU; poziva Komisijo, naj poskrbi za popolno izvajanje ministrske izjave o zavezah glede žensk na digitalnem področju; meni, da bi lahko umetna inteligenca znatno prispevala k odpravi spolne diskriminacije in k reševanju izzivov žensk, s čimer bi spodbujali enakost spolov, če bi zasnovali ustrezen pravni in etični okvir, odpravili zavedne in nezavedne predsodke ter spoštovali načela enakosti spolov;

86. poudarja, da je kmetijstvo sektor, v katerem bo imela umetna inteligenca ključno vlogo pri reševanju vprašanj in izzivov v zvezi s proizvodnjo hrane in oskrbe z njo; poudarja, da so tehnologije interneta stvari in zlasti umetna inteligenca znatna priložnost za posodobitev, avtomatizacijo in povečanje učinkovitosti in trajnostnosti agroživilskega sektorja, za lokalni razvoj podeželskih območij ter za povečanje pridelave poljščin in izboljšanje njihove kakovosti; meni, da je v agroživilskem sektorju nujno treba uporabljati digitalne tehnologije in umetno inteligenco ter povečati obseg raziskav in razvoja, če želimo izboljšati njegovo trajnostnost, učinkovitost, preciznost in produktivnost; poudarja potencial interneta stvari in umetne inteligence v preciznem kmetijstvu, zlasti pri določanju vremenskih razmer, hranilnih snovi v prsti in potreb po vodi, pa tudi pri prepoznavanju napadov škodljivcev in bolezni rastlin; poudarja, da je mogoče s spremljanjem z avtomatiziranimi in digitalnimi orodji znatno zmanjšati okoljski in podnebni odtis kmetijstva; poziva Komisijo in države članice, naj povečajo sredstva in naložbe, dodeljene kmetijskemu sektorju v te namene, ter naj zagotovijo dovolj sredstev in razvijejo orodja za raziskave o uporabi umetne inteligence na teh območjih, da bodo lahko zadevni kmetje lahko bolje uporabljali razpoložljive vire, da bi povečali učinkovitost in proizvodnjo ter da bi spodbujali ustvarjanje inovacijskih središč in zagonskih podjetij na tem področju;

87. meni, da bi bilo treba pri uporabi umetne inteligence v Uniji in s tem povezani uporabi osebnih podatkov državljanov EU spoštovati naše vrednote in temeljne pravice, priznane v Listini EU o temeljnih pravicah, kot so človekovo dostojanstvo, zasebnost, varstvo podatkov in varnost; poudarja, da umetna inteligenca že po definiciji vključuje obdelavo

podatkov, zato mora spoštovati zakonodajo EU s tega področja, zlasti splošno uredbo o varstvu podatkov; poudarja, da je pomembno neodvisnim javnim organom za varstvo podatkov zagotoviti potrebne vire, da bodo lahko spremljali in učinkovito zagotavljali skladnost z zakonodajo na tem področju;

88. poudarja, da so naložbe v znanost, raziskave in razvoj na področju digitalizacije in umetne inteligence, spodbujanje boljšega dostopa do tveganega kapitala, razvoj močne kibernetske varnosti kritičnih infrastruktur in elektronskih komunikacijskih omrežij ter dostop do nepristranskih visokokakovostnih podatkov temelji za zagotovitev digitalne suverenosti Unije; poziva Komisijo, naj preuči različne vzroke tveganja, da bi Unija postala odvisna od zunanjih akterjev; ugotavlja, da nejasna, pretirana ali razdrobljena ureditev ovira nastanek inovativnih visokotehnoloških samorogov, zagonskih podjetij ter malih in srednjih podjetij ali jih spodbuja, da svoje proizvode in storitve razvijejo zunaj Evrope;

89. poudarja, da je vzpostavitev varne in vključujoče evropske gigabitne družbe osnovni pogoj za uspeh Unije pri njenem digitalnem prehodu; poudarja vlogo povezljivosti, zlasti če jo poganjata 5G in optična infrastruktura, pri preoblikovanju načinov dela in izobraževanja, poslovnih modelov in celotnih sektorjev, kot so proizvodnja, promet in zdravstvo, zlasti v povezavi z drugimi tehnologijami, kot so virtualizacija, računalništvo v oblaku, računalništvo na robu, umetna inteligenca, omrežno rezinjenje in avtomatizacija, ter njen potencial za doseganje večje produktivnosti ter več inovacij in uporabniških izkušenj;

90. poziva Komisijo, naj evropska podjetja spodbudi, da začnejo razvijati in graditi tehnološke zmogljivosti za mobilna omrežja naslednje generacije; poziva Komisijo, naj analizira učinek neenakega dostopa do digitalnih tehnologij in razlik v povezljivosti med državami članicami;

91. ugotavlja, da so naložbe v visokozmogljivostno računalništvo bistvene, da bi lahko izkoristili celotni potencial umetne inteligence in drugih nastajajočih tehnologij; poziva, naj se naložbena vrzel za povezljivost premosti z instrumentom Next Generation EU ter nacionalnim in zasebnim financiranjem, da se nadomesti krčenje naložb EU v prihodnje tehnologije v večletnem finančnem okviru za obdobje 2021–2027;

92. poziva k celostnemu družbenemu pristopu h kibernetski varnosti; poudarja, da bi morali biti novi pristopi h kibernetski varnosti zasnovani na podlagi odpornosti in prilagodljivosti na pritiske in napade; poziva k celostnemu pristopu h kibernetski varnosti, pri katerem se upošteva celoten sistem, od zasnove in uporabnosti sistema do izobraževanja in usposabljanja državljanov; poudarja, da sta zaradi digitalne preobrazbe s hitro digitalizacijo storitev in obsežno uvedbo povezanih naprav naša družba in gospodarstvo neizogibno bolj izpostavljena kibernetskim napadom; opozarja, da bo napredek na področju kvantnega računalništva vplival na obstoječe tehnike šifriranja; poziva Komisijo, naj podpre raziskave, ki bi Evropi omogočile, da se spopade s tem izzivom, ter poudarja potrebo po močnem in varnem šifriranju od konca do konca; poziva Komisijo, naj preuči možnost uporabe protokolov in aplikacij na področju kibernetske varnosti, ki temeljijo na blokovnih verigah, da bi izboljšali odpornost, zanesljivost in trdnost infrastruktur umetne inteligence; poudarja, da je treba elemente kibernetske varnosti vključiti v vse sektorske politike; poudarja, da učinkovita zaščita od institucij EU in nacionalnih institucij zahteva, da medsebojno sodelujejo ob podpori agencije ENISA, da bi zagotovile varnost, celovitost, odpornost in trajnostnost kritične infrastrukture in elektronskih komunikacijskih omrežij; pozdravlja predlog Komisije za revizijo direktive o kibernetski varnosti ter njeno namero, da razširi področje uporabe direktive in zmanjša razlike v uporabi med državami članicami; poziva k previdnosti pri stopanju v smeri potencialne odvisnosti od dobaviteljev z visokim tveganjem, zlasti pri uvajanju omrežij 5G;

o

o o

93. naroči svojemu predsedniku, naj to resolucijo posreduje Svetu in Komisiji.